

JOHN RAWLS ADOSTASUN POLITIKOAREN BILA. ERLIJIOA ETA GIZARTE GARAIKIDEETAKO PLURALISMOAREN KUDEAKETA

Tesiaren egilea: Xabier Agirre Urteaga

Unibertsitatea: Euskal Herriko Unibertsitatea

Saila: Baloreen Filosofia eta Gizarte Antropologia

Tesi-zuzendaria: Jesús María Casquete Badallo

Tesiaren laburpena:

Tesiak bi bide osagarri jarraitzen ditu. Alde batetik, azterketa testualista baten bitartez, Rawlsen teoriaren egitura kontzeptuala eta bere aldaketak erakutsi nahi ditu, eta, bestetik, azterketa kontestualista baten bitartez, AEBetako giro erlijiozalea agerian utziz, Rawlsen teoriaren eta beronen aldaketaren arrazoiak argitu nahi ditu.

Ikerketaren mami nagusia Rawlsen pentsamenduaren bilakabidea da. Beraren bi lan nagusietan (*A Theory of Justice* —TJ, 1971— eta *Political Liberalism* —PL, 1993—), batetik bestera ikusten den aldea arrunt deigarria da, teoriaren barnetik egindako aldaketa delako. Liberalismotik, komunitarismotik eta errepublikanismotik etorritako kritikei muzin eginez, Rawls bere teoriaren muinean legokeen akats larri bati irtenbidea ematen saiatzen da, TJren ondoko lan guztietan. Akatsa, modu laburrean esateko, hauxe litzateke: teoriaren hastapeneko moldeak Kantekiko zor handiegia duke. Beraz, *zuzentasuna ekitate gisa* teoria rawlsiarra ez litzateke egonkorra, desadostasun gaindiezinak sortuko bailituzke teoria ez kantiarren artean.

Arazo hau saihesteko, hasierako egitura kontzeptuala aldatu egiten du. TJkoa *jatorrizko egoeraren* eta *gogoetazko orekaren* gainean eraikitzen da, eta PLkoa *arrazoizkotasunaren* gainean. Biek kapitulu luze bana hartzen dute ikerketa honetan.

Bi egituren arteko jauzian teoria metafisikoa teoria politiko huts bihurtu nahi luke Rawlsek. Horretarako kontzeptu berri batzuek garrantzia hartzen dute. Kontzeptuon bitartez akordio politikoa posiblea dela erakutsi nahi da. Kontzeptuok *arrazoizkotasuna*, *adostasun elkargurutzatua* eta *arrazoimen publikoa* dira. Alabaina, *arrazoizkotasunaren* mugen barnean arazoak sortzen dira Rawlsen teorian. Nonbait, TJko kantiartasunetik ihes egiteko, gizakiaren definizio arin bat erabili nahi luke bere teoria politiko huts berri horretan. *Gizaki aske eta berdinen* kontzeptu rawlsiarra, aitzitik, ez da zeharo arina, *pertsona moralaren* kontzeptuarekin batera baldin badoa, gutxienez.

Ikerketa honetan, halaber, teoria rawlsiarraren egiaztagarritasun-froga moduko bat egin nahi izan da. Aurrena AEBetan erlijioak izan duen eta duen garrantzia aztertu da, Tocquevilleren laguntzaz. Gero liberalismoaren eta erlijioaren arteko

harreman bihurriak laburtu dira, eta, ondoren, Rawlson teoria erlijioaren ispiluaren aurrean jarri nahi izan da.

Erljioaren adibidearekin arazoaren muina garbiago ikusten da. Egia absolutuaren jabe dela uste duen teoria orohartzailea izanik, erlijioak izaera aldatu egin beharko luke, bestearen arrazoiak entzuteko prest egoteko. Hauxe izan zen Lockek proposatutakoa, erlijioak eremu politikotik kanpora egon behar duela, alegia. Alabaina, asmo hori AEBetan ez da betetzen hain erraza.

Ikerketa honek aztertutako adibideetan, zailtasun hori agerian geratzen da. AEBetako historian, askotan teoria orohartzaileek, erlijioek, askatasunaren alde jokatu dute; esaterako, esklabotzaren aboliziorako arrazoiak guztiz erlijiosoak izan ziren Lincolnen ahotan XIX. mendean, eta Martin Luther Kingenek berdin egin zuen eskubide zibilen alde XX. mendean. Beste hainbat adibidetan, ordea, alderantziz gertatzen da, alegia, erlijioa modu ausartegian sartzen da eremu publikoan; esaterako, eskoletako otoitz derrigortuaren, abortuaren eta lagundutako suizidioaren aferetan.

Rawls ez da oso tinko mantentzen kontraesan hauen guztien aurrean. Historian zehar *arrazoimen publikoaren* muga aldatu egin dela esanaz desenkusutzen da, esklabotzaren abolizioan eta beste borroka batzuetan esku hartzea ontzat emateko. Areago, inoiz arrazoi publikoen artean blokeoa emanaz gero, arrazoi orohartzaileak ere onartuko lituzkeela esatera heltzen da Rawls.

Finean, Rawlson teoria helburu garbiak eta intentzio zuzenak dituen teoria da: egungo pluralismo filosofiko eta erlijiosoaren garaian hiritar guztiak antolaketa politiko bateratu batean biltzea. Rawls modu egoki antzeko batean saiatzen da. Alabaina, teoria aurrekari-eskari gogor batetik abiatzen da, giza *arrazoizkotasuna* aurrebaldintza ezarriz, eta kasu partikularretan ez da oso ongi moldatzen, ikerketa honen iritzirako.